

DEAD POETS SOCIETY

★★★★★

Zaterdag, RTL 8, 19:30 uur
1989, Peter Weir

THERE'S SOMETHING ABOUT MARY

★★★★★

Zaterdag, RTL 5, 20:30 uur
1998, Bobby en Peter Farrelly

THE GOOD, THE BAD AND THE UGLY

★★★★★

Dinsdag, RTL 7, 20:30 uur
1966, Sergio Leone

JERRY MAGUIRE

★★★★★

Dinsdag, RTL 8, 20:30 uur
1996, Cameron Crowe

Bromet spreekt

Het documentairefestival IDFA eert vanaf deze week programmamaker Frans Bromet met een retrospectief. Ondertussen onderwerpt de meester zelf het documentaireaanbod op televisie aan een — zacht gezegd — scherp oordeel. Door Minou op den Velde

Er zijn geen documentaireprogramma's die ik wekelijks bekijk, omdat ze meestal worden vertoond als ik in bed lig. Dat heeft de netcoördinator in zijn enorme wijsheid zo bepaald.

Waar ik als kijker op let? Of de mensen die erin voorkomen geloofwaardig zijn. Vaak zie je mensen een rol spelen, omdat de regisseur heeft gezegd wat ze moeten zeggen en doen. Bij Johan van der Keuken kwam dat veel voor en bij Heddy Honigmann zie je het ook. En ook die film over André Hazes was voor mij een totaal

—
IDFA 2008

—
20 t/m 30 november

ongeloofwaardig product. Je hebt voortdurend het gevoel dat Hazes dingen doet omdat John Appel het hem gevraagd heeft. Veel makers vinden dat ze pas "documentairemaker" zijn als ze er lekker op los kunnen regisseren, want dan krijgt het meer artistieke waarde, dat is héél belangrijk, want dan kunnen ze zich esthetisch uitleven met mooie shots, lange lenzen, tegenlicht en meer van dat soort stijlmiddelen. Ik ben liever gefocust op het inhoudelijke verhaal. Mooie kadrages of belichtingen

FESTIVAL

Realiteit=fictie

Dagelijks een documentaire en een IDFA-Journaal op tv. Wat maakt het Amsterdamse festival eigenlijk zo bijzonder?

Door Clementine van Wijngaarden

Als je, als directeur van een documentairefestival, al jaar in jaar uit voorwaarden schrijft in de begeleidende catalogi, komen er wel eens zinnen terug. De crème de la crème bijvoorbeeld is een uitdrukking die Ally Derks vaker gebruikt, evenals de zinsnede 'de werkelijkheid achter het nieuws'. IDFA, in de loop der jaren uitgegroeid tot een van de grootste en belangrijkste documentairefestivals ter wereld, heeft sinds zijn oprichting in 1987 een belangrijk speerpunt: het overgrote deel van de documentaires volgt de politieke, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen in westerse en niet-westerse landen. En daarbij past de ook al vaker teruggekeerde uitdrukking dat 'vorm soms ondergeschikt is aan inhoud'. De festivalleiding wordt elk jaar weer bekritiseerd door de

keuze voor dit soort geëngageerde documentaires. Ouderwets, zeggen sommigen, schools, zeggen anderen. Saai, serieus, te weinig experimenteel. Ja, misschien is dat wel zo, maar tegelijkertijd is in het programma ook elk jaar weer genoeg ruimte voor de esthetische, de contemplatieve, de poëtische, de zachtaardige, de familiale, de kunstzinnige, de zeurderige, de navelstaarderige en de gewoon mooie documentaire. Is dat niet in het hoofdprogramma, dan zitten ze wel in de persoonlijke top 10 (dit jaar van de Oostenrijker Nikolaus Geyhrhalter, maker van onder meer *Our Daily Bread*) of in een van de vele ander bijprogramma's. IDFA zou IDFA niet zijn als het niet opende met een geëngageerde documentaire en dat doet het dus woensdag, met *Enjoy Poverty*, een film waarin Renzo Martens onderzoek doet naar de emotionele en economische waarde van een van Afrika's belangrijkste exportproducten: gefilmde armoede. Maar:

—
Festival Journaal

—
20-30 november, dagelijks,
Nederland 2, 15:30 en 00:20 uur

ergeren mij alleen maar, dan wil iemand me zijn kunstje vertonen, in plaats van dat hij het doet met wat hem spontaan wordt aangeboden. Als je teveel ingrijpt in de werkelijkheid, boet je film in aan overtuigingskracht.

Veel documentaires worden gefinancierd door het Stimuleringsfonds, dat eist dat filmmakers eindeloos aan hun scenario's zitten te schaven. Mijn eerste films werden ook met subsidie gemaakt. Als ik dan echt ging draaien, voelde ik me toch verplicht mijn scenario, met allerlei vooraf bedachte scènes, te realiseren. Vervolgens raakte ik teleurgesteld omdat de opnames heel anders uitpaktten. Vaak dacht ik dan: het is mislukt, terwijl dat in de montage best mee bleek te vallen.

Op een gegeven moment ging ik voor Peter van Ingen het programma *Belevissen* draaien. Een week lang gingen we lekker met een hoofdpersoon op pad, gewoon maar volgen

wat er gebeurde. Zo deed ik het met mijn *Buren*-serie ook. Totale opluchting.

In Nederlandse documentaires mis ik gekleurde informatie. Ik wil de betrokkenheid van de maker voelen, maar omdat tegenwoordig alles in formats is geperst is de maker als zodanig geheel verdwenen. Hij is inwisselbaar, en dat geldt eigenlijk voor alle VPRO-programma's, behalve voor Adriaan van Dis. Het type televisie dat hij en Wim T. Schippers ooit maakten is bijna uitgestorven.

Tegenlicht (maandag, Nederland 2, 21:00 uur), dat is het toppunt van afstandelijkheid, met al die verschrikkelijk uitgelichte close-ups van geïnterviewden. Die makers zijn altijd zo bezig met de toekomst, en met het lot van de wereld, en willen steeds maar op zoek naar goeroes die de waarheid in pacht hebben. Niet erg interessant. Natuurlijk heb ik wel behoefte aan informatie, maar niet aan de droge informatie van *Tegenlicht*.

Die afleveringen van *Profiel* (zaterdag, Nederland 3, 21:20 uur; woensdag, Nederland 2, 22:55 uur) druk ik altijd weg. Ik vind die informatieve afdeling van de KRO helemaal niks! Het is zo schematisch en ongevoelig en clichématig.

Zembla (zondag, Nederland 2, 22:10 uur), daar wil ik nog wel wat over kwijt. Ze komen steevast in het begin met een conclusie, en dan is de rest bewijslast om aan te tonen dat het echt zo is wat ze beweren. Dat is niet spannend, het is niet documentair en het is ook vooringenomen — typisch VARA dus. Ze brengen altijd zaken "die aan de kaak gesteld moeten worden". Zo word je als programma een soort politiek instituut. In *Zembla* is het verschil tussen goed en kwaad ook zo uitgesproken. Terwijl ik altijd denk: goed en kwaad liggen niet zo ver uit elkaar en lopen vaak zelfs in elkaar over, en dat spanningsveld vind ik in mijn eigen programma's juist interessant.'

Martens, kunstenaar van huis uit, deed dat allerminst op een traditionele manier. Tegelijkertijd namen de organisatoren dit jaar de uitdrukking dat 'realiteit beter is dan welke fictie ook' als uitgangspunt, en dat vindt zijn weerslag in documentaires die als ware het kleine speelfilms spelen met verhaal, personages en stijlen. *Stranded*, de film over het fameuze vliegtuigongeluk en zijn nasleep in het Andesgebergte in 1972, vorig jaar de winnaar van de Joris Ivens Award, liet al zien dat een documentaire ook met re-enactments, waarin gebeurtenissen uit het verleden worden nagespeeld, een grote toegevoegde waarde kan hebben. Maar wie zich op bijvoorbeeld een heerlijke soap wil laten trakteren zou een kaartje moeten kopen voor *Hair India*, waarin het wel en wee van een kappersfamilie, die de eindjes maar net aan elkaar weet te knopen, wordt gevolgd, terwijl in het westen een slimme handelaar goud geld verdient aan de extentions, waarvoor hij de echte haren voor een appel en een ei koopt van de familie. De documentaire heeft alle ingrediënten van een soap, plus humor. Maar niet is minder waar: het is echter dan echt.

TV-MOMENT VAN HET JAAR (nieuwe nominaties!)

Geïnspireerd op het IDFA: documentairefragmenten die genomineerd zijn voor het TV-Moment van het jaar.

1 Hoger dan de Kuip

Deze mevrouw woont pal tegenover de in aanbouw zijnde Essalam-moskee in Rotterdam. Met verrekijker: 'Een tijdje terug is d'r nog eentje naar benden gedonderd. Zo'n arbeider. (...) Nou, breekt ook de dag weer.'

2 Rauw

De Israëliëse lepelbuiger weet in een overtuigende minishow het object van Jeroen Pauws ergernis te raden. Dat het hem verklapt was door een ex-redacteur, doet daar niet aan af.

3 Heyboer over geslachtsziektes

Kijk op tvmomentvanhetjaar.nl voor alle genomineerden-tot-nu-toe en stem mee!
TV-Moment van het jaar: 10 januari, Nederland 1, 20:30 uur.

(1924-2005), in zijn commune, vertelt over zijn hoerenloopprijktijken op de Amsterdamse Zeedijk.

4 Hockeydames koelen af

Het Nederlandse dameshockeyteam stapt zonder dralen in met ijs gevulde tonnen. Ellen Hoog: 'Hoe lang moet ik hierin?' Daarna is het liedjes zingen onder leiding van Fatima Moreiro de Melo.

5 Auditie op Haïti

De openluchtauditie voor volksopera *De bloedbruiloft*, in Haïti, het armste land van het westelijk halfrond.